

Mgr. Ondrej Prostredník, Ph.D.,
Církev jako charismatické spoločenstvo podľa 1K 12
Posudek habilitační práce

Práce má 140 stran, je opatřena všemi náležitostmi: anotací, seznamem použité literatury, přílohami. Po stránce formální splňuje požadavky na habilitační práci.

Práce je rozčleněna do devíti kapitol, pro zjednodušení si však dovoluji shrnout její obsah do tří velkých tematických okruhů:

- vývoj charismatického hnutí od jeho počátků po dnešní situaci
- exegeze klíčového biblického textu – 1 Kor 12, včetně dvou protilehlých možností jeho recepce (pentekostální a cessacionistické)
- situace na Slovensku, jmenovitě v ECAV.

První tematický okruh – charismatické hnutí – není těžištěm práce. Je spíše informativní a uvádí čtenáře do problematiky. Vyjasňuje základní pojmy, označující charismatické proudy (pentekostální, letniční, charismatický) a jeho důrazy (křest Duchem, mluvení jazyky, chvály a vzývání). V tomto přehledu mapuje také „tři vlny“ charismatických hnutí – vznik letničních církví na začátku dvacátého století, nezávislé evangelizátory let padesátých a charismatické hnutí let osmdesátých (third wavers). Důležitým postulátem této části je posun charismatických hnutí od (původně jenom) pneumatologických důrazů k vědomě reflektované eklesiologii a eklesiologickým zřetelům. Zde totiž autor vidí průlomovou možnost pro navázání dialogu.

K tomuto okruhu volně přiřazuji také informace o prvních krůčcích k dialogu na úrovni světové ekumeny.

Druhý okruh – výklad klíčového textu 1 Kor 12 – je naopak vlastním těžištěm práce, a to nejenom svým umístěním v jejím středu. Zde autor předkládá zdařilou, solidní biblickou exegezi, včetně zpracování relevantní literatury a vyrovnávání s odbornou diskusí. Výtěžkem je – vedle jiného – potvrzení autorovy teze, že charismata jsou v teologii apoštola Pavla konstitutivním prvkem eklesiologie. Exegeze přesvědčivě ukazuje, že charismata jsou pro Pavla klíčovým prvkem při budování sboru. Současně ovšem nepomíjí polemický charakter Pavlova rozkladu – Pavel sám je v tomto textu v polemice s „charismatiky“ a místo charismat při budování sboru není samozřejmostí, nýbrž něčím, čemu své posluchače/opONENTY musí teprve učit. K tomuto okruhu volně tematicky přiřazuji samostatné kapitoly o charismatické a cessacionistické recepci tohoto textu, tedy jakési „Wirkungsgeschichte“. Přitom cessacionismus, tedy tvrzení, že charismata se projevovala toliko v době apoštolské, odmítá autor jako neudržitelné.

Třetí okruh patří analýze současné situace na Slovensku, jmenovitě v ECAV. Logika výkladu je tedy tato: ve stěžejní části autor dokazuje, že charismata do církve patří - jakkoli zřejmě v podobě, kterou bych snad nazval domestikovanou, eklesiologicky přijatelnou. Je třeba o tom započít diskusi. V první části nás informuje, že charismatikové už k eklesiologii také dospěli, jsou tedy k dialogu připraveni. Nyní je tedy třeba analyzovat, do jaké míry a zda vůbec je k dialogu připravena ECAV. Autor by si přál, aby byla a aby dialog započal.

Tento třetí tématický okruh sestává ze dvou rozdílných částí: představení dosud publikovaného materiálu (zejm. časopiseckých článků a publikovaných věroučných stanovisek) - a vyhodnocení dotazníku.

Publikace jsou opět podány spíše informativně. Není proveden podrobnější rozbor jejich argumentace, nýbrž představeno výsledné stanovisko, a to je v drtivé většině vůči charismatikým vlivům odmítavé.

Naproti tomu *dotazník* je vytěžen maximálním možným způsobem.

Zde ovšem začínají mé vážné problémy. Nikoli s autorem nebo předloženou prací, ale s kompetentností oponenta. Nejsem sociolog. Neumím relevantně, na úrovni posudku habilitační práce, posoudit dotazník a jeho zpracování. Co hůře, nejsem ani praktický teolog a neznám ani ekumenickou situaci na Slovensku, natož vnitřní situaci v ECAV. Umím posoudit habilitační způsobilost biblické části. V části dotazníkové pouze kladu laické otázky a přičiňuji neodborné postřehy, a prosím, aby to pouze takto bylo chápáno.

Dotazník zodpovědělo tolik respondentů, že je bezesporu zajímavým materiálem a stojí za vyhodnocení. Struktura respondentů se mi ovšem zdá trochu „jednobarevná“ – jsou to v podstatě jen lidé ovlivnění charismatickým hnutím, na pomezí ECAV (na obou stranách tohoto pomezí). Tedy právě ti, kteří by pochopitelně větší otevřenost charismatickým důrazům uvítali. Nejsou zastoupeni odpůrci, a nedozvíme se odtud mínění „mlčící většiny“.

Otázkou (z neznalosti) je mi i to, s kým konkrétně by měl být veden dialog: s charismatickými uskupeními vně ECAV nebo uvnitř? Mají ti uvnitř nějakou reprezentaci, s níž by bylo možno vést dialog?

Nejsem si také jist, zda posun k eklesiologii, který autor u charismatiků diagnostikuje, znamená nutně i posun k ekumenické otevřenosti, jinými slovy, zda se eklesiologický důraz projeví revitalizací ECAV nebo štěpením a odchodem do nových struktur.

Sumou:

Předloženou práci považuji za tématicky aktuální, ve svém prostředí zřejmě i odvážnou a zdravě provokativní. Cením si způsobu, jakým hledá biblická východiska a biblické odpovědi. Po stránce metodické, pokud jsem schopen posoudit (tedy v biblické části) dobře zvládnutá. Doporučuji její přijetí k dalšímu habilitačnímu řízení.

doc. Jiří Mrázek, Th.D.

V Praze 13. dubna 2015